

رفتار شهرداری تهران غیر قانونی نبود

سخت‌گویی شورای شهر تهران تأکید کرد که رفتار شهرداری با خانه اندیشمندان، غیر قانونی نیست. علیرضا نادعلی با بیان اینکه در مورد خانه اندیشمندان باید بگویم که این موضوع مدتی است که مطرح است، اما بحث‌های حقوقی زیادی مطرح است و قرار بود این روند متوقف شود تا روال طی شود، گفت: «هرکسی می‌خواهد این وسط اتفاق بهتری رخ دهد.» نادعلی با تأکید بر اینکه تصمیم به نحوی است که افرادی که هستند نیز همان‌جا ابقا شوند، گفت: «البته پیشنهاد هیئت امنایی، اتفاق خوبی است اما حواس‌مان باشد که روند غیر قانونی رخ ندهد.»

پست‌های بلاتصدی

رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست گفته است که ۵۰ درصد پست‌های سازمانی سازمان حفاظت محیط‌زیست بلاتصدی است و حدوداً برای جذب ۷۰۰ نفر در سال جاری برنامه داریم. شینا انصاری سپس به همکاری با مجلس، برای پیگیری عوارض آلودگی و اصلاح قانون حمل سلاح و مدیریت پسماند اشاره کرد و درباره پیگیری سازمان حفاظت محیط‌زیست برای اصلاح قانون عوارض آلودگی گفت: «بخشی از منابع کند و در راستای حفاظت از محیط‌زیست هزینه شود و در صورت اختصاص این عوارض به شهرداری‌ها نیز باید تحت نظارت محیط‌زیست باشد.» او اصلاح قانون معادن را نیز یکی دیگر از دغدغه‌های این سازمان دانست: «تمام معادن باید مشمول استعلام از سازمان حفاظت محیط‌زیست شوند و این در حالی است که در حال حاضر معادنی در مناطق حفاظت‌شده قرار دارند که نیاز به استعلام از سازمان دارند؛ با این حال به‌دلیل اثرات تخریبی به‌نظر می‌رسد، باید همه معادن مشمول این استعلام شوند.»

سهم اندک تجهیزات دندانپزشکی از ارز

رئیس اداره تجهیزات دندانپزشکی سازمان غذا و دارو با اشاره به سهم پایین این حوزه از ارز سلامت، بر ضرورت بازنگری در سیاست‌های ارزی تأکید کرد و گفت که ادامه روند فعلی می‌تواند کیفیت خدمات درمانی را تحت تأثیر قرار دهد و دسترسی بیماران به تجهیزات ضروری را با مشکل مواجه کند. به گزارش ایلنا، قاسم صادقی ادامه داد: «از مجموع ۱۹۴ میلیون دلار ارز خردآمده امسال تنها هشت میلیون دلار به تجهیزات و مواد دندانپزشکی اختصاص یافته است. سلامت دهان و دندان، نقش مهمی در سلامت عمومی دارد و پوشیدگی دندان، یکی از سنگین‌ترین بارهای بیماری در جهان به‌شمار می‌رود. با این حال تجهیزات دندانپزشکی گاهی در رده کالاهای غیرفوری یا حتی لوکس طبقه‌بندی می‌شوند که این نگاه نادرست، فرآیند تأمین آن‌ها را با مشکلات جدی مواجه کرده است.» صادقی گفت: «طبیعی است که در شرایط محدودیت منابع، نظام اولویت‌بندی باید رعایت شود، اما مواد و تجهیزات که مستقیماً در دهان بیمار استفاده می‌شوند، نباید هم‌ردیف با کالاهای غیرپزشکی یا کم‌اهمیت‌تر دیده شوند.»

عکس: ایرنا

ویرانی ۱۸ درصد از مکان‌های تاریخی مشروطه

گزارشی از نشست «شب تهران تب‌آلود» روایتی از مکان‌های فراموش شده جنبش مشروطه

نسیم سلطان‌بیگی

خبرنگار گروه جامعه

مانند ترکیه، هندوستان، چین، روسیه، فرانسه یا ایتالیا، از این منبع بهره‌های اقتصادی فراوانی می‌برند. اما ما در کشورمان توجه کافی به این موضوع نداریم و نتوانستیم این ظرفیت را از حالت بالقوه به حالت بالفعل درآوریم.

او در ادامه مکان‌های تاریخی را به دو بخش تقسیم کرد: بخشی که جایگاه و اهمیت تاریخی آنها در ظاهرشان هویداست و بخشی که ظاهرشان لزوماً ما را به تاریخی بودن و اهمیت‌شان دلالت نمی‌دهد: «ارزش تاریخی تخت جمشید یا گنبد سلطانیه یا مسجد جامع عتیق اصفهان نیازمند توضیح نیست و همه‌به‌محض دیدن این بناها متوجه ارزش و اهمیت آنها می‌شوند. اما کسانی که در بازار مسجد جامع تهران قدم می‌زنند، امکان ندارد بتوانند حدس بزنند که این بازار قتلگاه مشروطه‌خواهان تهرانی بوده و یکی از اتفاقات تأثیرگذار در انقلاب مشروطه ایران در این بازار اتفاق افتاده است.» او خانه

بهبهانی را نمونه‌ی بعدی چنین مکان‌هایی دانست: «بخش عمده‌ای از رویدادهای مشروطه در مکان‌های مذهبی رخ داد. علما، بازرگانان و روشنفکران در این مکان‌ها گرد می‌آمدند تا مردم را برای مقاومت در برابر حکومت بسیج کنند. خانه آیت‌الله بهبهانی یکی از این مکان‌هاست؛ جایی که رهبران مشروطه به مشورت می‌پرداختند و حتی درباره پیش‌نویس قانون اساسی بحث می‌کردند. ترور بهبهانی در همین خانه رخ داد و پس از آن، ستارخان، باقرخان و دیگر بزرگان مشروطه در مراسم سوگواری او حاضر شدند. متأسفانه بخش‌هایی از این خانه در دهه ۷۰ تخریب و به پاساژ تبدیل شد و امروز بخش باقی‌مانده آن به انبار کالا بدل شده است.» او این مکان‌ها را مانند معادنی کشف‌نشده می‌داند که ارزش آنها به‌دلیل تعلق به اشخاص تأثیرگذار یا میزبانی از رویدادهای تاریخی است. به همین دلیل هم بر این باور است که یکی از شاخه‌های مطالعات تاریخی، پژوهش درباره مکان رویدادها و نقش معرفتی آنهاست تا راه برای بروز کارکردهای مهمی که در عرصه عمومی دارند، باز شود.

او در پژوهش خود، ۳۰ مکان مهم را که محل وقوع بخش عمده‌ای از رویدادهای مشروطه بودند، شناسایی کرده: «از این میان، ۶۴ درصد هنوز با اندکی دگرگونی پابرجا هستند، ۱۰ درصد به‌طور کامل تجدیدبنا شده‌اند (مانند دارالفنون که در دوره پهلوی اول بازسازی شد)، ۵ درصد نیمه‌ویران‌اند، ۱۸ درصد به‌کلی از میان رفته‌اند و ۳ درصد وضعیت نامشخص دارند.» به گفته حسینی، اهمیت این مکان‌ها تنها در بُعد تاریخی نیست؛ بلکه آن‌ها اسناد زنده‌ای برای تحقیق و سنجش صحت روایت‌های تاریخی محسوب می‌شوند: «بررسی میدانی مکان‌ها گاه به تصحیح روایت‌ها کمک می‌کند. برای مثال، در ماجرای «کشتار مسجد جامع بازار تهران» در منابع آمده است که بیش از ۱۰۰ نفر کشته شدند اما با مشاهده فضای محدود مسجد و در نظر گرفتن توان اسلحه‌های غیراتوماتیک آن زمان، روشن شد که چنین آمار غیرممکن است و حداکثر کشته‌ها ۲۰ تا ۳۰ نفر بوده‌اند.»

او در ادامه از پژوهشگران تاریخ انتقاد کرد: «من نمی‌دانم چرا پژوهشگران و استادان تاریخ نسبت به مکان رویدادهای تاریخی بی‌علاقه‌اند یا بی‌اعتنایی می‌کنند و بیشتر باستان‌شناسان و

حمیدرضا حسینی
روزنامه‌نگار و پژوهشگر تاریخ:

خانه آیت‌الله بهبهانی

جایی که رهبران

مشروطه به مشورت

می‌پرداختند و حتی

درباره پیش‌نویس

قانون اساسی بحث

می‌کردند. ترور بهبهانی

در همین خانه رخ

داد و پس از آن،

ستارخان، باقرخان و

دیگر بزرگان مشروطه

در مراسم سوگواری او

حاضر شدند. متأسفانه

بخش‌هایی از این خانه

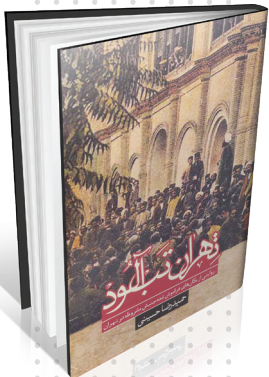
در دهه ۷۰ تخریب و

به پاساژ تبدیل شد و

امروز بخش باقی‌مانده

آن به انبار کالا بدل

شده است

این‌ها را حمیدرضا حسینی، روزنامه‌نگار و

پژوهشگر تاریخ در نشست

اخیرش با نام «تهران تب‌آلود» برگزار شد، گفت.

او معتقد است که مکان‌های تاریخی «یادآور»

هستند: «مثلاً در همین تهران میدان بهارستان همیشه یادآور

مشروطیت ایران و نهضت ملی‌شدن نفت ایران است، یا برج آزادی

یادآور جشن‌های ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی و همین‌طور حوادث

مربوط به انقلاب سال ۱۳۵۷ است و مدرسه دارالفنون، یادآور

امیرکبیر و اصلاحاتش و فرجام تلخی که امیر پیدا کرد.» به باور او

مکان‌های تاریخی شوق، انگیزه و آمادگی آموختن از تاریخ را ایجاد

می‌کنند و در نهایت بناهای تاریخی، هویت‌بخش‌اند: «همه

کشورهایی که مانند ما صاحب تاریخ و فرهنگ غنی‌اند، کشورهایی

معماران هستند که درباره مکان‌های تاریخی تحقیق می‌کنند.» به گفته او بیش‌تر افرادی که در حوزه معماری کار پژوهشی انجام می‌دهند، به معرفی مکان‌هایی که در فضاها شهرت دارند، مبادرت می‌کنند. با وجود اینکه بخش زیادی از نشانه‌های مشروطه در تهران از میان رفته، اما هنوز دو شاهد زنده وقایع آن دوره تاریخی را به‌یاد دارند؛ دو درخت کهنسال، یکی از آن‌ها درخت امامزاده یحیی است که کهن‌ترین درخت تهران با قدمتی حدود ۹۰۰ ساله است و دیگری، درخت توت صحن مسجد جامع عتیق بازار تهران است که روزگار مشروطه را به چشم دیده است.

▼ آزادی و عدالت، آرمان‌هایی برای تمام انقلاب‌ها

تمام انقلاب‌های مدرن دارای دو آرمان بزرگ بوده‌اند: آزادی و عدالت. انقلاب مشروطه ایران هر دو آرمان را دنبال می‌کرد و از این‌رو، یکی از پویاترین، جدی‌ترین و عمیق‌ترین جنبش‌های بشر معاصر به‌شمار می‌آید.

این جمله را علیرضا مولایی، استاد تاریخ پژوهشگاه علوم انسانی می‌گوید. او آرمان‌ها و اهداف جنبش مشروطه را مطالبات امروز می‌دانند: «آرمان‌ها و ایده‌هایی که

مشروطه‌خواهان می‌ی گرفتند، مهم‌ترین مطالبات انسان امروز نیز هست. از همین‌رو، جنبش مشروطه، هر چند دچار ناکامی تاریخی شد، اما هرگز شکست تاریخی نخورد. به‌باور من، انقلاب مشروطه جنبشی زنده، پویا و در حال تکوین است.» مولایی با انتقاد از نبود توجه در خور به جنبش مشروطه گفت: «درباره انقلاب فرانسه گفته شده است که سالانه حدود ۵۰۰ جلد کتاب منتشر می‌شود؛ این آمار البته قدیمی است و گمان می‌کنم امروز بسیار بیشتر باشد و چندین هزار مقاله هم به زبان‌های مختلف نوشته شود. حال آنکه در ۱۱۹ سالی که از صدور فرمان مشروطه گذشته، بعید می‌دانم حتی ۱۱۹ جلد کتاب جدی و عمیق تحقیقی در این زمینه نوشته شده باشد. بنابراین دست‌مادر باره یکی از بزرگ‌ترین جنبش‌های مردمی در جهان جدید، دست‌کم در قاره آسیا، بسیار خالی است.» به گفته او پارلمان ایران دومین پارلمان قاره آسیا بود و هم انقلاب مشروطه، هم تأسیس یک نظام دموکراتیک، تدوین قانون اساسی مشروطه ایران و مباحث مربوط به تفکیک قوا و مجموعه فرآیندهای این انقلاب، پس از ژاپن در حال رخ داده است: «اما در سطح قاره آسیا، پس از ژاپن، نخستین نمونه بوده و در جهان اسلام نیز اولین بوده است. بنابراین کاری بسیار بزرگ محسوب می‌شود.» او بر این باور است که این انقلاب، هنگامی که آغاز شد، به‌دستاوردهایی رسید که جامعه آن‌روز ایران توانایی حفظ، پاسداشت، نگهداری و گسترش آن‌ها را نداشت: «جامعه هنوز از ظرفیت لازم برای هضم، پرورش و به‌کارگیری چنین ارزش‌ها و آرمان‌هایی در مسیر زندگی اجتماعی و سیاسی خود برخوردار نبود.»

مولایی با اشاره به نقل‌قولی از ادوارد براون گفت: «انقلاب و مشروطه ایران، به‌ویژه پارلمان ایران، حتی قدرتمندتر از پارلمان انگلستان در آن روزگار بود؛ پارلمانی که انگلیسی‌ها با افتخار از آن به‌عنوان نخستین پارلمان جهان یاد می‌کردند. بعدها نیز بعضی سفرا و دیپلمات‌های انگلیسی گزارش دادند که این پارلمان پایه‌ای پارلمان بریتانیا کار می‌کند. این امر بسیار مهم است که پارلمانی با آن قدرت و درخشش، در ۱۱۹ سال پیش، امروز به ضعیف‌ترین پارلمان ایران بدل شده است.» او در پاسخ به این سوال که چه شد از آن نقطه به اینجا رسیدیم، گفت: «وضعیتی پدید آمد که نه می‌توان روند این پارلمان را با پارلمان ژاپن مقایسه کرد، نه با پارلمان ترکیه و نه حتی با پارلمان کشورهای مستعمره‌ای که ۶۰ سال پس از پیروزی انقلاب مشروطه به پارلمان (دست یافتند).

به گفته او، موانع بزرگی در مسیر تحقق آرمان‌های مشروطه وجود داشت: «موانع بسیاری بر سر راه مطالعه عمیق، دقیق و بی‌طرفانه آکادمیک درباره انقلاب مشروطه وجود داشت. چراکه انقلاب بلافاصله پس از پیروزی، دست‌خوش مبارزات خشونت‌بار و کارشکنی‌های درباریان، خودکامگان و دخالت‌های خارجی شد. در نتیجه مشروطه‌خواهان نه‌فرت تحقق آرمان‌های خود را یافتند، نه حتی فرصت نگارش روایت خود از انقلاب مشروطه را.» پژوهش و بازخوانی این رویداد تاریخی، نه در دوره پهلوی میسر شد و نه در دوران اخیر: «پس از انقلاب به‌جز یکی، دو سال نخست، روایت رسمی حاکمیت از مشروطه در حمایت از جریان مشروطه‌خواهان بود؛ جریانی تحریف که در کنار استبداد دربار ایستاد. این امر سبب شد که در دوران پس از انقلاب شرایط مساعدی برای مطالعه مشروطه پدید نیاید. تنها در دو یا سه دهه اخیر است که خوشبختانه مطالعات فراوانی با رهیافت‌ها و رویکردهای مختلف صورت می‌گیرد.»

او در ادامه درباره مواجهه با دو گونه رخداد تاریخی گفت: «حوادث و فرآیندها، حوادث، رویدادهایی هستند که به‌صورت متعارف در همه‌جا و همه‌زمان‌ها رخ می‌دهند؛ مانند تشکیل جلسه‌ای در مجلس، صدور فرمانی از سوی حکومت، بروز ترافیک در تهران یا تغییر نرخ ارز. این رخدادها آثار بلندمدت ندارند.» از سوی دیگر، فرآیندها، مجموعه‌ای از حوادث‌اند که به هم پیوند می‌خورند و در وقوع آن‌ها، رشته‌ای از علل بلندمدت و ساختاری دخالت دارند: «این‌ها در گذر زمان شکل می‌گیرند و ناگهانی رخ نمی‌دهند. هنگامی که از انقلاب سخن می‌گوییم، باید دست‌کم ۵۰ تا ۱۰۰ سال پیش از آن را بررسی کنیم تا ریشه‌ها و زمینه‌های شکل‌گیری آن روشن شود.»

به گفته مولایی، مطالعه انقلاب‌ها به‌مثابه فرآیند، ضرورتی انکارناپذیر است: «درون یک انقلاب، مجموعه‌ای از حوادث متعارف تاریخی روی می‌دهد؛ از ظهور و سقوط حکومت‌ها، جنگ‌ها، خشونت‌ها، برکناری‌ها و روی کار آمدن‌ها، تا شادی‌ها و ناکامی‌ها. این مجموعه، کلکسیون از تجربه‌های بشری است. چنین وضعیتی را، هم در انقلاب اسلامی، هم در انقلاب مشروطه می‌توان دید. از